

ΛΥΚΕΙΟ ΣΟΛΕΑΣ
ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2008 – 2009

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2009

ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΑΞΗ: Β΄

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 26 Μαΐου 2009

ΩΡΑ: 07:45 - 10:15

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από πέντε (5) σελίδες.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (20 μονάδες)

Να απαντήσεις **ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ** και στις **ΔΥΟ** ερωτήσεις.

1. Να γράψεις στα φύλλα εξέτασής σου τα γράμματα της στήλης Α΄ και δίπλα από το καθένα τον αντίστοιχο **ορθό** αριθμό της στήλης Β΄.

Προσοχή: στη στήλη Β΄ περισεύει ένα σημείο.

ΣΤΗΛΗ Α΄		ΣΤΗΛΗ Β΄	
A.	Λέων Γ΄ Ίσαυρος	1.	Οργάνωση Οθωμανικού κράτους
B.	Μωάμεθ Β΄	2.	Αραβικές επιδρομές
Γ.	Ροβεσπιέρος	3.	Εικονομαχικό διάταγμα
Δ.	Τιβέριος Γ΄	4.	Άλωση της Κωνσταντινούπολης
Ε.	Μοαβία	5.	Γαλλική Επανάσταση
		6.	Επαναπατρισμός των Κυπρίων

(5 X 2 μονάδες = 10 μονάδες)

2. Να προσδιορίσεις αν το περιεχόμενο των ακόλουθων φράσεων είναι ορθό ή λάθος, γράφοντας στο φύλλο εξέτασής σου τη λέξη **«ορθό»** ή **«λάθος»**, δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

- α. Καθοριστική για τη διάδοση της Αναγέννησης και του Διαφωτισμού, υπήρξε η εφεύρεση της τυπογραφίας από τον Ιωάννη Γουτεμβέργιο (1450).
- β. Η πνευματική δράση και ο Αποστολικός χαρακτήρας της Εκκλησίας της Κύπρου διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην αναγνώρισή της ως αυτοδιοικούμενης.
- γ. Ο Ισαάκιος Κομνηνός πώλησε την Κύπρο στους Ναΐτες.
- δ. Ένας από τους βασικότερους εκφραστές του Διαφωτισμού ήταν ο Βολταίρος, υπέρμαχος της ανεξιθρησκίας και πολέμιος του θρησκευτικού φανατισμού.
- ε. Στη Σύνοδο της Φερράρας – Φλωρεντίας (1438-1439), επιτεύχθηκε η συνένωση της Ορθόδοξης και της Καθολικής Εκκλησίας.

(5 X 2 μονάδες = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (40 μονάδες)

Να απαντήσεις **ΕΝΑ ΜΟΝΟ** από τα πιο κάτω ζητήματα.

Ζήτημα Πρώτο

1. *«Τα πρώτα θέματα δημιουργήθηκαν στη Μικρά Ασία περί τα μέσα του 7ου αι. Αργότερα ο θεσμός αυτός, που επρόκειτο να αποτελέσει τη βάση της οργάνωσης του μεσοβυζαντινού κράτους, επεκτάθηκε και στη Βαλκανική χερσόνησο».*

Να εξηγήσεις τι ήταν τα θέματα και ποια η συμβολή τους στο αμυντικό σύστημα και στην κοινωνική οργάνωση του Βυζαντίου.

(12 μονάδες)

2. Να αναφέρεις **δύο παράγοντες** που συνέβαλαν στην εκδήλωση αποστασιών στην Κύπρο, καθώς και **δύο μέτρα** που πήρε ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός για να παρεμποδίσει την εκδήλωσή τους.

(8 μονάδες)

3. Να γράψεις κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω:

α. **Ασσιζες** (ορισμός, χρονική τοποθέτηση, πρόνοιες)

(10 μονάδες)

β. **Ακάθιστος Ύμνος** (αναφορά στο ιστορικό γεγονός)

(10 μονάδες)

Ζήτημα Δεύτερο

1. *«Ένα από τα πιο σημαντικά γεγονότα της βυζαντινής ιστορίας με σοβαρές συνέπειες, ήταν το Σχίσμα ανάμεσα στις δύο μεγάλες εκκλησίες που έγινε το 1054».*

Να αναφέρεις **τα αίτια** που οδήγησαν σε ρήξη τις δύο εκκλησίες καθώς και **τις συνέπειες** που είχε το γεγονός αυτό για τη μελλοντική πορεία του βυζαντινού κράτους.

(12 μονάδες)

2. Να αναφέρεις **τέσσερα μέτρα** που πήρε η Λατινική εκκλησία την περίοδο της Φραγκοκρατίας στην Κύπρο, προκειμένου να αποδυναμώσει την Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου.

(8 μονάδες)

3. Να γράψεις κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω:

α. **Χρυσόβουλλο** (ορισμός, από ποιον και σε ποιους παραχωρήθηκε, πρόνοιες)

(10 μονάδες)

β. **Μετοικεσία** των Κυπρίων (ορισμός, ποιος και γιατί την εφάρμοσε, σε τι αποσκοπούσε).

(10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (20 μονάδες)

Να απαντήσεις σε **ΕΝΑ ΜΟΝΟ** από τα πιο κάτω ζητήματα.

Ζήτημα Πρώτο

1.

«Ο βασιλεύς ἐτίμησεν αὐτόν καί τούς διαδόχους του, να φέρωσι μανδύαν ἐρυθρόν, βασιλικόν ἔνδυμα, ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς τελεταῖς, σκῆπτρον ἀντί ῥάβδου ποιμαντικῆς, καί νᾶ ὑπογράφωνται ἐφ' ὅσον εἰς τόν Ἀρχιεπισκοπικόν θρόνον εὐρίσκονται μετὰ κυνναβάρεως, ἥτοι διά γραμμάτων ἐρυθρῶν»

Αρχιμανδρίτου Κυπριανού, Χρονολογική Ιστορία της Νήσου Κύπρου.

Μελετώντας το πιο πάνω παράθεμα να αναφέρεις:

- α. Ποια προνόμια παραχωρήθηκαν στον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου, από ποιον και γιατί
παραχωρήθηκαν τα προνόμια αυτά; (5 μονάδες)
- β. Ποια η σημασία της παραχώρησης των προνομίων για την Ορθόδοξη Εκκλησία της
Κύπρου; (3 μονάδες)

2.

«Το πρόβλημα της λατρείας των εικόνων δεν ήταν καινούριο. Όπως ξέρουμε, οι πρώτοι χριστιανοί δεν είχαν εικόνες. Όταν αργότερα με την εξάπλωση του χριστιανισμού χρησιμοποιήθηκαν εικόνες και άρχισε η προσκύνησή τους, δημιουργήθηκε μια διαφορά απόψεων πάνω στο θέμα: Είναι σωστό να προσκυνούν οι χριστιανοί εικόνες ή όχι;

Στις αρχές του 8ου αιώνα οι «θαυματοργές εικόνες», τα διάφορα κειμήλια της Εκκλησίας και τα λείψανα των αγίων που οι μοναχοί περιέφεραν από τόπο σε τόπο λατρεύονταν με τρόπο που δεν είχε καμιά σχέση με το περιεχόμενο και το νόημα της χριστιανικής πίστης. Η υπερβολή αυτή έκανε τους Άραβες να διακηρύχνουν, πως οι χριστιανοί είναι ειδωλολάτρες και πολυθεϊστές. Ήταν μια επικίνδυνη για το Βυζάντιο προπαγάνδα.»

Τσακτσίρα Λ., Ορφανουδάκη Ζ., Θεοχάρη Μ., *Ιστορία Ρωμαϊκή και Βυζαντινή, Β' Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1993 (έκδοση IB'), σελ. 173.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες γινόταν όλο και πιο φανερό, ότι η σωτηρία της Αυτοκρατορίας εξαρτιόταν αποκλειστικά από τους αγροτικούς πληθυσμούς του εσωτερικού της Μ. Ασίας. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία, ότι η εικονομαχική πολιτική, που ήταν εντελώς αντίθετη σ' ότι θύμιζε τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό και την παλιά ιδεολογία, θα μπορούσε να συμφιλιώσει την Κωνσταντινούπολη με τους αγροτικούς πληθυσμούς της ανατολικής Μ. Ασίας, που εξαθλιωμένοι και πάμφτωχοι αποζούσαν από τη γη, που τώρα όφειλαν να υπερασπίσουν από τους επιδρομείς.

Ε. Γλύκατζη-Αρβελέρ, *Η πολιτική ιδεολογία του Βυζαντινού Κράτους*, μετ. Τ. Δρακοπούλου, Αθήνα 1977, 34.

Μελετώντας τα προηγούμενα παραθέματα να εξηγήσεις:

α. Ποια ήταν η ιδεολογική βάση του εικονομαχικού κινήματος; (αίτια)

(6 μονάδες)

β. Ποια πολιτική αναγκαιότητα επέβαλε την εικονομαχία;

(6 μονάδες)

Ζήτημα Δεύτερο

"Θύμωνε πικρὰ πάλῳ ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ στο θυμὸ τοῦ ἐβραζε πάντα σαν τὸ καζάνι. Μιλοῦσε παράφορα ὅταν ἦταν χολωμένος καὶ ἡ γενειάδα τοῦ ἔτρεμε (...) Δὲν παρέλειπε, ἀφότου νόμισε ὅτι ἐξουσιάζει με ἀσφάλεια, νὰ κάνει πολλὰς ἀνόσιες πράξεις εἰς βάρος τῶν κατοίκων τῆς Κύπρου. Συχνὰ σκότωνε ἀνθρώπους χωρὶς αἰτία καὶ ἐγένετο οὐδέθριος εἰσάγοντας ποινὲς καὶ τιμωρίες, σαν ὄργανο συμφορῶν ποὺ φέρνουν τὸ θάνατο. Καὶ σε κρεβάτια παράνομα καὶ με διαφθορὰς κοριτσιῶν ὁ αἰσχρὸς καὶ καταραμένος ἀμάρτανε. Ἀπ' ὅλη τὴν περιουσία τοῦς τὰ πλούσια σπίτια αὐθαίρετα στέρησε. Τοῦς ἀπὸ πολὺ παλιὰ σεβαστοὺς αὐτόχθονες καὶ γιὰ τὰ πολλὰ τοῦς κτήματα ἀμιλλώμενους με τὸν Ἰωβ, στο δρόμο πεινασμένους καὶ γυμνοὺς τοῦς ἀφήσε, ὅσους δὲν χρησιμοποίησε ἐναντίον τοῦς το ξίφος, ὁ οὐδύθυμος".

(Σάθα, Κ., (1873), Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη. Β', ξθ - σα').

Χατζηδημητρίου, Κ., (1987) Ἱστορία τῆς Κύπρου, σ. 152

1. Με βάση την πιο πάνω πηγή να χαρακτηρίσεις τον Ισαάκιο Κομνηνό και να εξηγήσεις γιατί η διοίκησή του αποδείχθηκε μοιραία για την Κύπρο.

(8 μονάδες)

Άρθρα της Διακήρυξης

Άρθρο 1. Οι άνθρωποι γεννιούνται και παραμένουν ελεύθεροι και έχουν τα ίδια δικαιώματα. Οι κοινωνικές διακρίσεις μόνο στο κοινό συμφέρον μπορούν να βασίζονται.

Άρθρο 2. Κάθε πολιτικός σχηματισμός πρέπει να σκοπεύει στη διατήρηση των φυσικών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου. Τα δικαιώματα αυτά είναι η ελευθερία, η ιδιοκτησία, η ασφάλεια και η αντίσταση στη βία.

Άρθρο 3. Το Έθνος είναι η αποκλειστική πηγή κάθε εξουσίας. Κανένα σώμα, κανένα άτομο δεν μπορεί να ασκεί εξουσία που δεν απορρέει από το Έθνος.

Άρθρο 4. Με το νόμο εκφράζεται η γενική θέληση. Όλοι οι πολίτες έχουν το δικαίωμα, προσωπικά ή με αντιπροσώπους τους να μετέχουν στη θέσπιση του. Ο νόμος πρέπει να είναι ο ίδιος για όλους και όταν προστατεύει και όταν τιμωρεί. Αφού όλοι οι πολίτες είναι ίσοι απέναντι στο νόμο, μπορούν όλοι να μετέχουν το ίδιο και στα δημόσια αξιώματα, στις θέσεις και τις υπηρεσίες ανάλογα με τις ικανότητές τους και χωρίς καμιά άλλη διάκριση παρά αυτή που πηγάζει από την αρετή και τα προσόντα τους.

2. Με βάση το προηγούμενο παράθεμα:

α. Να αναφέρεις τα αιτήματα του επαναστατημένου γαλλικού λαού.

(8 μονάδες)

β. Να αναφέρεις την επίδραση του κινήματος του Διαφωτισμού στη διαμόρφωση του κειμένου της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη.

(4 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ (20 μονάδες)

Να αναπτύξεις υπό μορφή ιστορικού δοκιμίου **ΕΝΑ ΜΟΝΟ** από τα πιο κάτω θέματα:

1. **«Η Τέταρτη Σταυροφορία ήταν καθαρά πολιτική εκστρατεία με υλικά κίνητρα και είχε καταστρεπτικά αποτελέσματα για τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό. Γενικά, χαρακτηρίζεται και σαν παρέκκλιση».**

Να εξηγήσεις γιατί η τέταρτη Σταυροφορία χαρακτηρίζεται και σαν παρέκκλιση και να αναφέρεις τις **άμεσες** συνέπειες που είχε για το βυζαντινό και γενικότερα για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους το 1204.

(20 μονάδες)

2. **«Η ραγδαία προέλαση των Οθωμανών οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, αλλά κυρίως στις στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις των Ορχάν και Μουράτ Α΄».**

Να αναπτύξεις τους παράγοντες που συνέβαλαν στη ραγδαία εξάπλωση των Οθωμανών, κάνοντας αναφορά και στις στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις, που οδήγησαν στην ανάπτυξη της οθωμανικής στρατιωτικής δύναμης.

(20 μονάδες)

Ο Διευθυντής

Αντρέας Καρακάννας